Plaatselijke aanduiding monument

Van Berchenstraat 31-35

Aanwijzingsbesluit
n.t.b

ID-code

3085

Redengevende omschrijving van het monument

INLEIDING

In 1880 werden na de sloop van de vestingwerken van Nijmegen percelen aan onder andere de Van Berchenstraat uitgegeven als bouwterrein. De daadwerkelijke bouw van woningen op de hoek van de Parkweg en de Van Berchenstraat liep vertraging op doordat hier de St. Jacobsmolen stond, ook wel bekend als de Polmolen of 'Sans Souci'. De molen werd pas in 1887 gesloopt, en in 1889 werden hier woningen gebouwd door Wijnandus Johannes Hermanus van der Waarden, architect, aannemer en wethouder in Nijmegen. In 1901 kwamen de woningen in bezit van de voormalige koopvrouw Christina Barbara Philomina Felet, weduwe van winkelier Lambertus Theodorus van der Waarden. De afgelopen decennia worden de kamers van het gebouw verhuurd. De woningen zijn uitgevoerd in een eclectische bouwstijl waarin verschillende historische bouwmotieven zijn gecombineerd en toegepast. De woningen liggen aan de rand van het Kronenburgerpark binnen het rijksbeschermd stadsgezicht. Een steen in de gevel op de kruising van de Parkweg en de Van Berchenstraat herinnert aan de St. Jacobsmolen. Van het gebouw zijn geen originele bouwtekeningen aanwezig in het Gemeentearchief Nijmegen, waardoor een vergelijking van het originele ontwerp en de plattegrond met de huidige situatie niet mogelijk is.

OMSCHRIJVING VAN HET MONUMENT

In schoonmetselwerk in kruisverband opgetrokken gebouw bestaande uit drie verdiepingen in L-vormig bouwvolume, met de oostkant gelegen aan de kruising van de Parkweg, Regulierstraat, Eerste Walstraat en Van Berchenstraat. Aan de noord- en oostkant grensT het gebouw aan het Kronenburgerpark. Het pand heeft aan de straatkant een afgeknot schilddak met dakkapellen, twee tuitgevels en een torentje met erker op de hoek van het pand. Aan de achterzijde, grenzend aan het park en moeilijk zichtbaar vanaf de openbare weg, een vierkante toren met puntdak. Aan de gevel bevinden zich twee gevelstenen die verwijzen naar de St. Jacobsmolen, namelijk een grote oorspronkelijke gevelsteen op de hoek van het pand en bij nr. 31 een in 1958 ontworpen en geplaatste gevelsteen door toenmalige bewoner Jan Brinkhoff in 1958. Kozijnen zijn oorspronkelijk, maar het raamhout is grotendeels vervangen. Wel zijn er op de begane grond nog monumentale glas in loodinvullingen van de bovenlichten.

Exterieurbeschrijving

De begane grond kenmerkt zich door een basalten gevelplint en wit geschilderde, decoratieve natuurstenen raamdorpels die over de gehele breedte van het pand doorlopen en alleen worden onderbroken door ramen en deuren die via een hardstenen opstapje te bereiken zijn. Witte gevelbanden bevinden zich op het punt waar in de raampartijen de scheiding tussen het raam en het bovenlicht aanwezig is. Aan de bovenzijde worden de raampartijen afgesloten door decoratieve ontlastingsbogen van rode bakstenen en met witte sluitsteen voorzien van een diamantkop, die onderling tevens door een witte gevelband met elkaar verbonden worden. De aan de bovenzijde

Vervolgvel
1

rondlopende bovenramen zijn uitgevoerd als valramen. Bij de nummers 33, 35 en 1 zijn nog de originele hardstenen brievenbussen aanwezig. Op de eerste verdieping bevindt zich op de hoek van het pand een houten erker met decoratief houtsnijwerk die in de verdieping daarboven uitloopt in een tuitvormig torentje. De raampartijen op deze verdieping zijn aan de onderkant afgesloten met een wit geschilderde onderdorpel en eindigen aan de bovenzijde met een boogveld van geel en rood metselwerk in blokverband. Boven het boogveld een ontlastingsboog van rode bakstenen met witte sluitsteen. Ook op deze verdieping lopen witte gevelbanden over de gehele gevel op de grens van de raam met het bovenlicht en aan de bovenzijde tussen de ontlastingsbogen. Hierboven een kroonlijst met geprofileerde bakgoot. De bovenste verdieping heeft op de hoek een klein torentje en is geflankeerd door twee tuitgevels. Verder wordt het dak onderbroken door enkele dakkapellen, waarvan drie origineel, die aan de bovenkant een houten sierlijst hebben. De andere drie dakkapellen aan de kant van de Van Berchenstraat zijn latere toevoegingen en onderbreken het originele ritme van de gevel. De witte gevelbanden die over de hele gevel aanwezig zijn, veroorzaken een horizontaal effect. De houten kozijnen en ander houtwerk steekt door de witte kleur samen met de gevelbanden af tegen het metselwerk.

Interieurbeschrijving
De beschrijving van het interieur is op basis van een locatiebezoek aan de Van Berchenstraat 35 (bovenwoning) en Parkweg 1 (benedenwoning), beide in gebruik als studentenhuis.

De originele structuur van de Parkweg 1 is nog aanwezig, met centraal de gang van waaruit de afzonderlijke kamers te bereiken zijn. Ook in de Van Berchenstraat 35 is een centrale gang aanwezig, hoewel hier in ieder geval één oorspronkelijke kamer met ensuite deuren is opgesplitst in twee aparte kamers. Voor beide adressen geldt dat nog authentieke interieurelementen terug te vinden zijn, zoals originele schouwen, stucplafonds, deuren, raamomlijstingen, deurlijsten en vensterbanken. In de Van Berchenstraat 35 is in de keuken een originele inbouwkast aanwezig met houten vitrinedeuren. Op de zolderverdieping zijn op enkele deurlijsten na weinig authentieke interieurelementen terug te vinden. De plafonds zijn verlaagd waardoor de kapconstructie niet zichtbaar is. In sommige gevallen hebben de originele elementen modernere aanpassingen, zoals brandvertragend materiaal in de deurlijsten, maar dit is ongedaan te maken.

WAARDERING
Architectuurhistorische waarde vanwege het nog gave exterieur en het grotendeels nog aanwezige interieur (op basis van het locatiebezoek aan de Van Berchenstraat 35 en Parkweg 1) met diverse oorspronkelijke interieurelementen zoals deurlijsten, stucplafonds, schouwen en raamkozijnen. Stedenbouwkundige waarde vanwege de beeldbepalende ligging op de kruising van de Van Berchenstraat, Parkweg, Regulierstraat en Eerste Walstraat; als onderdeel van de eerste stadsuitbreidingen van Nijmegen na de sloop van de vestingwerken en de ligging aan het Kronenburgerpark. Cultuurhistorische waarde vanwege de connectie tussen het pand en de historische St. Jacobsmolen die op deze locatie heeft gestaan, waaraan de gevelstenen herinneren.

Vervolgvel
2

Bronnen:
Digitaal Gebouwendossier gemeente Nijmegen.
Van Meijel, L; Tummers, T. (2006) *Nijmegen. Architectuur en stedenbouw 1850-1940*, Waanders Uitgevers, Zwolle.
www.molendatabase.org

Kadastrale tenaamstelling	Gegevens september 2022
Kadastrale aanduiding	NMG00
Gemeente:	Nijmegen
Sectie:	B
Nummer(s):	1527, 1528, 1529

foto's op vervolgblad

Vervolgvel
3

Vervolgvel
4

Vervolgvel
5

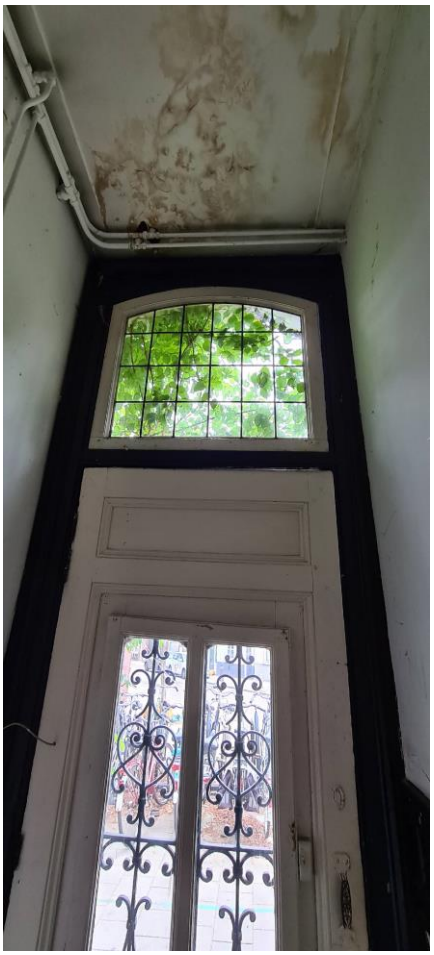

Vervolgvel
6

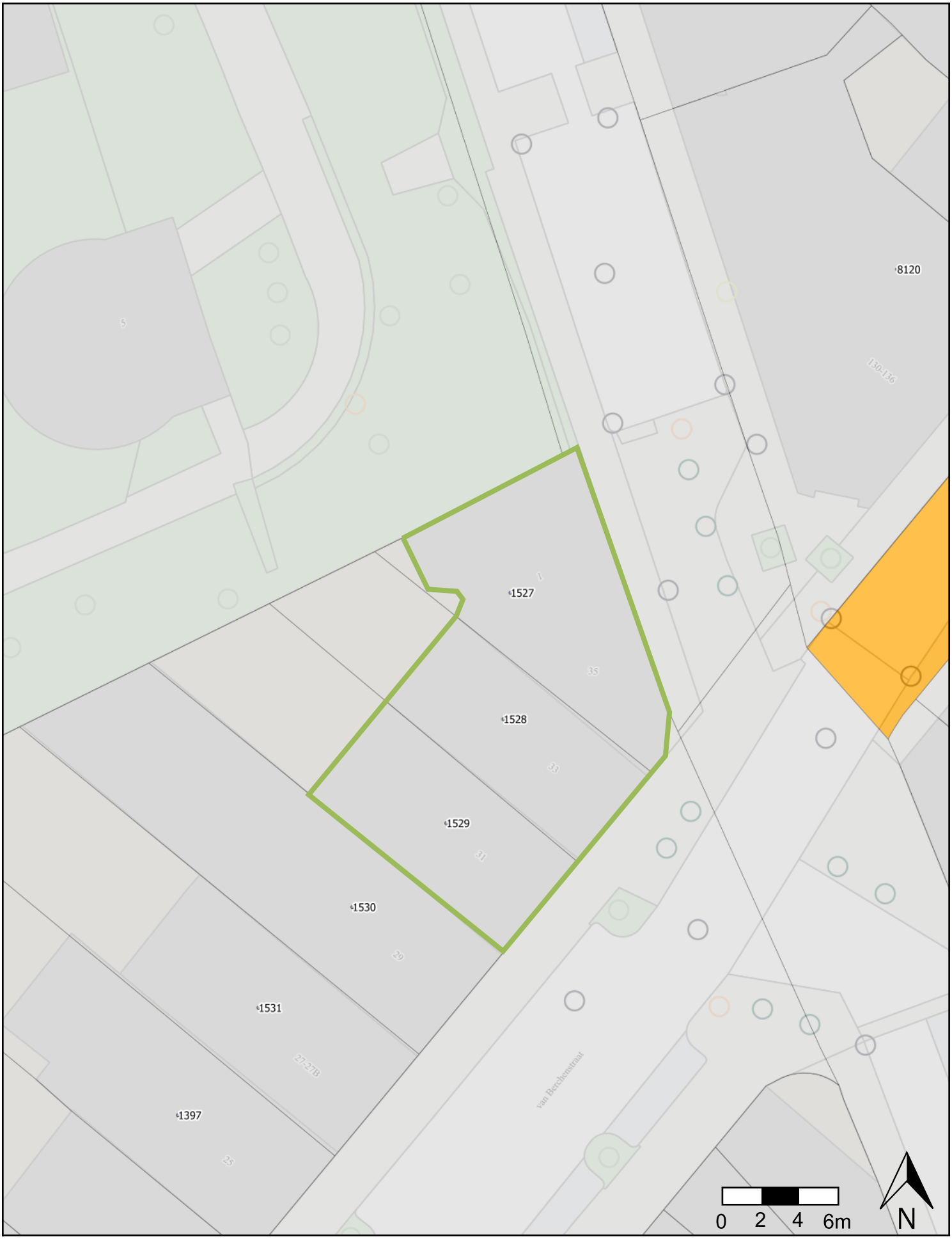
Vervolgvel
7

Monumentenregister Nijmegen

Van Berchenstraat 31-35, ID-code 3085

Copyright 2023 - Aan deze print kunnen geen rechten worden ontleend - Afdrukdatum: 15-03-2023 Schaal: 1:250